

Utdrag ur

STENKUMLA KYRKA GOTLAND VÅRD- OCH UNDERHÅLLSPLAN 2009

Ansvariga för vård- och underhållsplanen

Inför upprättandet av denna vård- och underhållsplan för Stenkumla kyrka har kyrkan och kyrkogården besiktigats av undertecknad.

Ansvariga för vård- och underhållsplanens olika delar anges här nedan.

(Namn inom parentes anger dock att i planen endast använts där angivet besiktningssprotokoll eller åtgärdsprogram, upprättat av resp. namngiven konsult.)

Kyrkobyggnad	Arkitekt Jan Utas
Elinstallationer och åskskydd	(Elingenjör Peter Ström)
Kyrkogårdsmur	Arkitekt Jan Utas
Kyrkogård	Arkitekt Jan Utas
Växtlighet på kyrkogården	Ej utsedd
Kalkmålningar	Ej utsedd
Stenarbeten	Ej utsedd
Inventarier av trä	Antikvarie Sara Strindevall
Inventarier av metall	Antikvarie Sara Strindevall
Inventarier av sten	Antikvarie Sara Strindevall
Textilier	(Textilkonsultfirma Lotine)
Kyrkklocka/-or	(Ing. Ingvar Rohr)
Övriga inventarier	Antikvarie Sara Strindevall

Källförteckning

Otryckta källor

Handlingar i Gotlands fornsals arkiv, Visby.

Inventering av inventarierna i Stenkumla kyrka 1996-97, utförd av Birgitta Lerberg m.fl.

Inventering av Stenkumla kyrkogård, utförd 1996 av antikvarie Roger Öhrman, Gotlands fornsal.

Program för utvändiga reparationsarbeten på Stenkumla kyrka, upprättat 2000 av arkitekt Jan Utas, Visby.

Tryckta källor

Johansson, T. (red.), Inventarium över svenska orglar 1989:II, Linköpings och Visby stift, 1990.

Lagerlöf, E., Svahnström, G., Gotlands kyrkor, 1991.

Rohr, I., Gotlands kyrkklockor och ringningsseder, 1985.

Svahnström, G., Svahnström, K., Måleri på Gotland 1530-1830, 1989.

Sveriges Kyrkor, Gotland band III, 1942

Söderberg, B. G., Gotländska kalkmålningar 1200-1400, 1971.

Utas, J., Om gotländska valv: examensarbete i arkitekturens teori och historia Chalmers tekniska högskola, 1971.

Händelselista

ÅR	BYGGNADSDEL ETC.
1100-tal	En stenkyrka byggdes på platsen, varav murrester återstår i den nuvarande kyrkan (GK).
1130-60 ca	Kalkstenskrucifix (nu i Gotlands fornsal; SvK).
s. 1100-tal	Triumfkrucifix (GK, SvK).
1199	Byggnadsår enligt Strelow (SvK).
1200-1250	Tornet byggdes (GK). (SvK anger 1230-40.)
1240	Kyrkans byggnadsår enligt Taxuslistan (SvK).
1250 omkr.	Koret med sakristian byggdes. Sakramentsskåp i östra kormuren (GK). (SvK anger 1240.)
1300 omkr.	Långhuset byggdes och koret förhöjdes samt försågs med nytt östfönster (GK). (SvK anger omkr. 1275.)
1450 omkr.	Muralmålningar i långhuset av "Passionsmästaren" (GK).
1400-tal	Kyrkklocka (SvK).
1650 omkr.	Predikstol (GK, SvK).
1663(7?)	Årtal på takstolen i långhuset (Inskr.).
1676	Altaruppsats av sandsten av Lars Mattson Hamel (GK).
1681	Altaruppsatsen målad av Johan Bartsch d.y. (GK).
1683	Korbänken målades av Johan Bartsch d.y. (GK).
1600-tal	Biskopsbänk el. korbänk i koret (nu förlorad; SvK). Läktare (i tornet?; rester av bröstning bevarade i kyrkan; SvK).
1700 omkr.	Dopfont (GK, SvK).
1702	Större reparation av tornhuven (konstruktionen delvis ursprunglig.) (SvK).
1706	Årtal inskuret i en takfotsbräda på långhuset (SvK).
1714	Fönstren skadas av storm, varvid sannolikt ett antal glasmålningar försvinner (SvK).
1729, 1730	Taktegel omtalas, ev. sänkning av taklutning. (Medeltida virke i takstolarna.) (SvK). Årtal (1729) i f.d. takfotsbräda (?; Inskr). Reparation av tornhuven (SvK).
1738	Reparation av tornhuven (SvK).
1739	Nya bänkar (nu försvunna; SvK). Trägolvlades in i kyrkorummet (SvK).
1761	Altaruppsatsen ommålad (SvK).
1783	Ny läktare i tornet, den gamla revs (SvK).

- 1836 Reparation av tornhuven (SvK).
- 1837 Vindflöjel (SvK). Årtal på bräda i kortaket (Inskr.).
- 1847 Reparation av tornhuven (SvK).
- 1858 Orgel, placerad på läktaren i tornet (SvK).
- 1859 Trädplantering på kyrkogården (SvK).
- s.1800-tal Kamin (trol.; SvK).
- 1910 Läktaren revs (bröstningen bevarad i kyrkan; SvK). Nya kolonnetter i de övre ljudgluggarna (Inskr.).
- 1921 Orgelpodiet förhöjdes (SvK).
- 1926 Reparation av tornhuven (SvK).
- 1941 Flyttning av bildstenar in till tornkammaren samt konservering. Stod tidigare vid N kyrkogårdsmuren (GF).
- 1952 Restaurering efter förslag av arkitekt Erik Fant (GK). Bland annat så putsades kyrkan om utvändigt, taken fick nya taktegel och elektrisk uppvärmning installerades m.m. (GF).
- 1964 Ny orgel. Luftlådan, bälgen och en del pipor återanvända från den gamla orgeln (Gotl.).
- 1966 Sanering mot strimmig trägnagare som angripit det mesta av trä i kyrkan (GF).
- 1970 Vindflöjeln renoverad med nya gångjärn (Gfb).
- 1989 Ny orgel av Johannes Künkel, Färjestaden (ATA).
- 1990 Konservering? (endast kostnadsberäkning finns) av epitafium, triumfkrucifix och korbänk (GF). Konservering av mässhake från 1700-talet (ATA).
- 1991 Förslag på textilförvaringsskåp av Birger Andersson, arkitekt, Sanda (ATA, GF).
- 1993 Förslag till ny åskskyddsanläggning (ATA).
- 1995 Utvändig restaurering efter förslag av arkitekt Jan Utas, Visby, entreprenör Byggnadshyttan:
- Tornhuvens panel och konstruktion byttes delvis ut.
 - Takteglen på långhuset och koret lades om.
 - Fasaderna putsades om och vitkalkades.
 - Naturstensytorna rengjordes, foglagades och behandlades med algdödande medel.
 - Ljudgluggarna fick nya solbänkar.
 - Långhusportalens portblad tätades.
 - Långhusets glas restaurerades.
 - Åskledaren kompletterades (ATA, GF).

- 1995 Konservering av portalerna av Stenkultur i Stockholm AB.
Beslut om att få fälla träd som står invid kyrkogårdsmuren
(GF).
- 2002
- 2004 Reparation av tornputs (ATA, GF).
- Beslut om att Sundre församling får disponera den gamla
orgeln under 30 år. Konservering av gravvårdar av Stenkultur i
Stockholm AB. Konserveringen utfördes på gravvårdar över A.
Jonsson, Gardell, Myrsten, H. Peterson, Björkman och Jonsson
samt häll S om koret (GF).

Förkortningar:

ATA	Riksantikvarieämbetets arkiv, Stockholm.
GF	Gotlands fornsals arkiv.
Gfb	Gotlands folkblad
GK	Lagerlöf-Svahnström, Gotlands kyrkor, 1991.
GKM	B. G Söderberg, Gotländska kalkmålningar 1200-1400. 1971.
GKR	I Rohr, Gotlands kyrkklockor och ringningsseder, 1985.
GKS	Gunnar och Karin Svahnström, Måleri på Gotland 1530-1830. 1989.
Gotl.	Gotlänningen
ISO	Inventarium över svenska orglar 1989:II, Linköpings och Visby stift, red. Tore Johansson, 1990.
Inskr.	Inskrift i kyrkan
kh	kyrkoherde
o.	omkring
s.	sent
Strelow	Hans Nilssøn Strelow, Cronica Guthilandorum, 1633.
SvK	Sveriges Kyrkor, Gotland band III, 1942.
t.	tidigt